

Корупція та національна безпека: виклики та шляхи реформ**Бондаренко Ольга Сергіївна¹, Миргород Валерія Валеріївна²*

Опубліковано	Секція	УДК
12.02.2024	Право	343.97:343.352

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.10648730>

Ліцензовано за умовами Creative Commons BY 4.0 International license

Анотація. Стаття "Корупція та національна безпека: виклики та шляхи реформ" є важливим дослідженням в контексті взаємозв'язку між корупцією та національною безпекою. Автори впевнено відзначають, що корупція не лише підриває інституції держави, але й загрожує її внутрішній стійкості та зовнішньому впливу. Ця стаття пропонує не лише аналіз проблеми, але й конструктивні рекомендації щодо шляхів реформування для забезпечення національної безпеки.

Автори докладно розглядають різні аспекти впливу корупції на національну безпеку:

1) порушення довіри громадян до урядових структур та правоохоронних органів, що може призвести до втрати легітимності влади та загрози соціальному порядку; 2) порушення законності, бо захищаються лише ті, хто може надати неправомірну вигоду; 3) втрата інвестицій та обмеження розвитку бізнесу, що може призвести до зростання безробіття, недофінансування соціальних програм та загальної економічної нестабільності; 4) втрата боєздатності, розкрадання військової техніки та секретної інформації, що загрожує безпеці країни; 5) втрата довіри міжнародних партнерів або втрата міжнародної підтримки; 6) поглиблення нерівності, незадоволеність та соціальні напруження, що може призвести до загострення політичних конфліктів та соціальної нестабільності.

Особлива цінність цієї статті полягає в тому, що вона не лише виявляє проблему, але й пропонує практичні рішення для подолання корупції та зміцнення національної безпеки. Автори розглядають широкий спектр заходів, таких як підвищення прозорості та підзвітності управління, реформа правової системи, підтримка громадянського суспільства та залучення міжнародних партнерів до боротьби з корупцією.

Робиться висновок, що протидія корупції – це не лише необхідна умова для забезпечення національної безпеки, але й важливий фактор економічного й соціального розвитку країни. Це більше, ніж просто боротьба з виявленими випадками одержання

* Робота виконана в рамках проектів «Корупція в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови: оптимальна модель протидії» (номер державної реєстрації 0124U000556) та «Концептуальні засади реформування системи правоохоронних органів в сучасних умовах трансформації нагляду і контролю щодо забезпечення економічної безпеки України» (номер державної реєстрації 0120U100474)

¹ доктор юридичних наук, доцент, завідувачка кафедри кримінально-правових дисциплін та судочинства, Сумський державний університет, 40000, м. Суми, вул. Петропавлівська, буд. 59, тел. (0542) 66-50-82, <https://orcid.org/0000-0002-2288-1393>

² кандидат юридичних наук, доцент старша викладачка кафедри адміністративного, господарського права, фінансово-економічної безпеки, Сумський державний університет, 40000, м. Суми, вул. Петропавлівська, буд. 59, тел. (0542) 66-51-27, <https://orcid.org/0000-0002-3302-221X>

неправомірної вигоди та втручанням у владні процеси; це системний підхід до створення прозорої, справедливої та ефективної системи управління, яка сприятиме стабільності і довірі як в середині країни, так і на міжнародному рівні.

Ключові слова: корупція, національна безпека, воєнний стан, протидія корупції, безпека суспільства.

Corruption and National Security: Challenges and Reform Paths

Annotation. The article "Corruption and National Security: Challenges and Reform Paths" represents a significant study within the context of the relationship between corruption and national security. The authors confidently note that corruption not only undermines state institutions but also poses threats to internal stability and external influence. This article not only offers an analysis of the problem but also provides constructive recommendations for reform pathways to ensure national security.

The authors extensively examine various aspects of corruption's impact on national security: 1) breach of citizens' trust in government structures and law enforcement agencies, which may lead to a loss of legitimacy of power and threaten social order; 2) violation of legality, as protection is afforded only to those who can provide unlawful benefits; 3) loss of investments and business development constraints, leading to increased unemployment, underfunding of social programs, and overall economic instability; 4) loss of combat readiness, looting of military equipment and classified information, endangering the country's security; 5) loss of trust from international partners or the loss of international support; 6) deepening inequality, dissatisfaction, and social tensions, which may lead to exacerbating political conflicts and social instability.

The value of this article lies in its ability not only to identify the problem but also to propose practical solutions for combating corruption and strengthening national security. The authors consider a wide range of measures, such as enhancing transparency and accountability in governance, reforming the legal system, supporting civil society, and engaging international partners in the fight against corruption.

It is concluded that combating corruption is not only a necessary condition for ensuring national security but also a significant factor in economic and social development. It goes beyond merely addressing identified instances of illicit gain and interference in governance processes; it represents a systematic approach to creating a transparent, just, and effective governance system that fosters stability and trust both domestically and internationally.

Keywords: corruption, national security, martial law, anti-corruption, public safety.

Вступ

Корупція є серйозною загрозою для національної безпеки кожної країни, оскільки вона підриває основи правової системи, економічного розвитку та соціальної стабільності. Це згубне соціальне явище проникає в усі сфери суспільства, включаючи політику, бізнес, судову систему, правоохоронні органи та інші сфери, і має руйнівний вплив на всі аспекти життя громадян. В умовах воєнного стану вплив корупції на національну безпеку є однією з найактуальніших та найскладніших проблем, які стоять перед українським суспільством.

Корупцію дедалі частіше визнають головною загрозою стабільності та миру. Було розроблено низку корисних інструментів для боротьби з нею, і певний початковий прогрес досягнуто в різних постконфліктних середовищах. Тому вкрай важливо, щоб уряди, міжнародні організації та громадянське суспільство продовжували працювати як разом, так і окремо, щоб реалізувати уроки, отримані з цього досвіду. Боротися з корупцією, намагаючись збалансувати стабільність, безпеку та легітимність, непросте

завдання, але подальший прогрес можливий і потрібен. Корупція збільшує ризик конфлікту, а конфлікт збільшує ризик корупції. Ці двоє мають симбіотичні стосунки, які загрожують миру та стабільності в державах, які вже охоплені збройною агресією. Корупція ще більше вкоренилася в самій структурі функціонування цих країн. Часто до того моменту, коли міжнародні актори усвідомлюють ситуацію та усвідомлюють, як корупція впливає на успіх місії, вже важко протистояти приватним інтересам тих, хто зміцнив владу заради особистої вигоди. Негативний вплив корупції на захист прав людини та розвиток очевидний. Як зазначає Організація Об'єднаних Націй, держави, наприклад, не можуть виконувати свої зобов'язання щодо прав людини через корупцію. Корупція шкодить усім правам людини: громадянським, політичним, економічним, соціальним і культурним; і праву на розвиток. Корупція найбільше шкодить бідним і маргіналізованим верствам населення, які особливо залежать від державних послуг. Корупція також, безперечно, створює культуру безкарності. Зростаючі загрози та обмеження простору громадянського суспільства в усьому світі викликають особливе занепокоєння, оскільки організації громадянського суспільства відіграють важливу роль у боротьбі з корупцією та найкраще підходять для того, щоб висловити свою думку жертвам корупції [1].

Вивчення питань протидії корупції як загрози національній безпеці та стабільності держави були предметом наукового інтересу багатьох вчених, наприклад, L. Underkuffler, B. Begovic, D. Thompson, A. Chirat, B. Monnery, S. Eleftherios, M. Khurshid.

Поза тим питання особливостей впливу корупції на національну безпеку України в умовах воєнного стану залишається малодослідженим.

У цій статті ми дослідимо, як саме корупція впливає на рівень національної безпеки України, враховуючи економічні, політичні, соціальні та інші аспекти. Розглянемо, як корупційні схеми та практики порушують стабільність країни, знижують довіру громадян до влади та призводять до загострення конфліктів. Також проаналізуємо можливі шляхи протидії корупції з метою зміцнення національної безпеки України.

Результати

У контексті аналізу особливостей протидії корупції для забезпечення національної безпеки насамперед важливо проаналізувати понятійно-категоріальний апарат. Легальне визначення корупції міститься у тексті статті 1 Закону України «Про запобігання корупції». Так, нею є використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 цього Закону, наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 цього Закону, або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей. Частина 1 статті 3 Закону України «Про запобігання корупції» містить перелік осіб уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування [2]:

- Президент України, Голова Верховної Ради України, його Перший заступник та заступник, Прем'єр-міністр України, Перший віце-прем'єр-міністр України, віце-прем'єр-міністри України, міністри, інші керівники центральних органів виконавчої влади, які не входять до складу Кабінету Міністрів України, та їх заступники, Голова Служби безпеки України, Генеральний прокурор, Голова Національного банку України, його перший заступник та заступник, Голова та інші члени Рахункової палати, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини,

- Уповноважений із захисту державної мови, Голова Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Голова Ради міністрів Автономної Республіки Крим;
- народні депутати України, депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати місцевих рад, сільські, селищні, міські голови;
  - державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування;
  - військові посадові особи Збройних Сил України, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та інших утворених відповідно до законів військових формувань, крім військовослужбовців строкової військової служби, курсантів вищих військових навчальних закладів, курсантів вищих навчальних закладів, які мають у своєму складі військові інститути, курсантів факультетів, кафедр та відділень військової підготовки, особовий склад штатних військово-лікарських комісій;
  - судді, судді Конституційного Суду України, Голова, заступник Голови, члени, дисциплінарні інспектори Вищої ради правосуддя, керівник служби дисциплінарних інспекторів Вищої ради правосуддя та його заступник, посадові особи секретаріату Вищої ради правосуддя, Голова, заступник Голови, члени, інспектори Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, посадові особи секретаріату цієї Комісії, посадові особи Державної судової адміністрації України, присяжні (під час виконання ними обов'язків у суді);
  - особи рядового і начальницького складу державної кримінально-виконавчої служби, особи начальницького складу служби цивільного захисту, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, особи, які мають спеціальні звання Бюро економічної безпеки України
  - посадові та службові особи органів прокуратури, Служби безпеки України, Державного бюро розслідувань, Національного антикорупційного бюро України, Бюро економічної безпеки України, дипломатичної служби, державної лісової охорони, державної охорони природно-заповідного фонду, центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну податкову політику, і центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну митну політику;
  - Голова, заступник Голови Національного агентства з питань запобігання корупції;
  - члени Центральної виборчої комісії;
  - поліцейські;
  - посадові та службові особи інших державних органів, у тому числі Фонду соціального страхування України та Пенсійного фонду, органів влади Автономної Республіки Крим;
  - члени державних колегіальних органів, у тому числі уповноважені з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель;
  - Керівник Офісу Президента України, його Перший заступник та заступники, уповноважені, прес-секретар Президента України;
  - Секретар Ради національної безпеки і оборони України, його помічники, радники, помічники, радники Президента України (крім осіб, посади яких належать до патронатної служби та які обіймають їх на громадських засадах);
  - члени правління Фонду соціального страхування України, Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття, Пенсійного фонду, Наглядової ради Пенсійного фонду [2].

Натомість у наукових джерелах відсутня уніфікованість поглядів вчених відносно сутності поняття «корупція». Наприклад, корупція, як зауважує L. Underkuffler [3], є чимось потужним, підступним і руйнівним для людських життів та інституцій. Це виходить за рамки тих незаконних, аморальних і неблагородних практик, які ми, люди

світу, щодня відчуваємо. Незаконні, неетичні, нечесні та нелюдські дії, а також моральні відхилення мають коріння в корупції. Корупцію можна вважати основним корінням, а ці дії та аморальність є її розгалуженнями [4].

З правоохоронної точки зору корупція – це неофіційний контракт, тому що він незаконний – жоден суд у світі не підтримає його, якщо є проблеми з його виконанням. Навпаки, належно працюючий суд розглядав би корупцію як кримінальне правопорушення. Ця дуже специфічна риса корупції як незаконного контракту породжує значні трансакційні витрати, найважливішими з яких є: пошук контрагента, формулювання контракту (зокрема, з урахуванням усіх передбачуваних і непередбачуваних обставин), моніторинг контракту та забезпечення виконання контракту. Це не означає, що стандартні юридичні контракти вільні від операційних витрат. Це означає, що через незаконний характер корупційного контракту його трансакційні витрати багаторазово збільшуються [5].

D. Thompson, L. Lessig, I/ Sandoval-Ballesteros визначає, що корупцію як стан, за якого приватні інтереси спотворюють суспільні цілі, впливаючи на уряд, нехтуючи демократичним процесом [6].

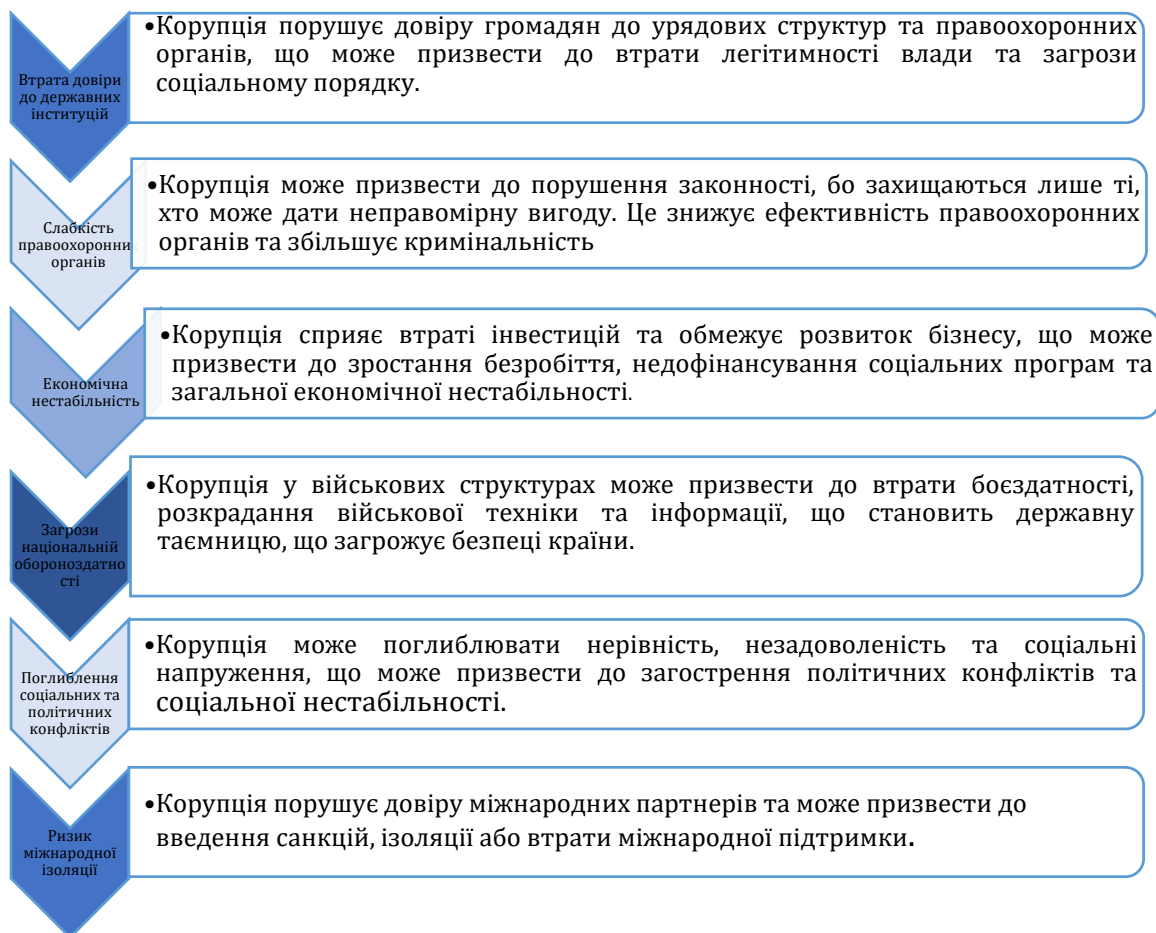
На нашу думку, концептуально надати визначення корупції є настільки складним завданням, оскільки це явище надзвичайно багатогранне, а також впливає на різні сфери життя людини, починаючи від морального, соціального закінчуючи політичним, економічними аспектами та сферою національної безпеки. І, безперечно, кожна із цих сфер наділяє поняття «корупції» своїм специфічним змістом. Враховуючи контекст нашого дослідження, вважаємо за необхідне надати визначення корупції як негативного явища для національної безпеки. Корупція є негативним явищем для національної безпеки, оскільки вона охоплює широкий спектр дій, спрямованих на зловживання владою та неправомірне одержання переваг, пільг, послуг тощо. Це включає в себе вимагання неправомірної вигоди, підкуп, використання впливу для отримання неправомірних переваг і особистого збагачення, легалізацію майна, одержаного злочинним шляхом. Корупція порушує принципи справедливості та рівності перед законом, викриваючи систему і сприяючи беззаконному збагаченню обмеженої групи осіб. Це вразливість системи, яка є загрозою для економічного розвитку та соціальної стабільності країни.

Відносно ж поняття «національна безпека», то згідно з Законом України національна безпека України – захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз [7].

Важливим питанням тут, безперечно, є наскільки ж вплив корупції на національну безпеку України може бути значущим? Ми переконанні, що корупція має прямий і значний вплив на національну безпеку України, оскільки порушує різні аспекти суспільного життя та державного управління, що може призвести до серйозних наслідків. Зв'язки між корупцією та національною безпекою, ми пропонуємо розглянути, у вигляді рисунку (Рис. 1).

Отже, корупція безпосередньо створює загрози для національної безпеки України, порушуючи законність, довіру до державних інституцій, економічну стабільність та міжнародні відносини.

У межах нашого дослідження, пропонуємо зосередити на окремих, негативних проявах корупції на національну безпеку України. Перш за все, корупція знижує довіру громадян до уряду та інших державних інституцій, порушує закон та права людини, і знищує прозорість та відкритість в управлінні країною. Нестабільність управління, яка виникає в результаті корупції, може призвести до політичної кризи та конфліктів, що загрожують національній безпеці.

Рис. 1. Зв'язки між корупцією та національною безпекою.

Створено авторами.

Загалом корумповані суспільства виникають тоді, коли формальні правові норми є лише фасадом і маскою реальних відносин щодо прав та обов'язків, у тому числі прав людини. Наприклад, право на справедливий суд (стаття 6 Європейської конвенції з прав людини) є лише формальним проголошенням, якщо у нас корумпована судова система. Механізм захисту прав людини – від омбудсмена до судової системи – паралізований у корумпованому суспільстві. У багатьох суспільствах позбавлення прав людини взаємопов'язане з корумпованістю політичного життя та правової системи. Право і держава – це зворотні сторони одного явища. Немає захисту прав без держави, ані реалізації прав без належного управління. Права людини – це не лише суто нормативні приписи, а й сила та проект для імплементації нормативних стандартів, і вони передбачають ефективний і хороший механізм їх імплементації [8, с. 189].

Варто відмітити, що у західних демократіях за останні десятиліття відбулася трансформація відносин між громадянами та їхніми представниками в бік більшої підзвітності, прозорості та зусиль проти корупції [9].

Ми переконанні, що підзвітність і прозорість відіграють ключову роль у протидії корупції з кількох причин. Адже, коли урядові структури та організації працюють

відкрито та піддаються громадському контролю, зловживання владою та корупція стають важким завданням. Прозорість діяльності дозволяє громадянам виявляти, розкривати та уникати корупційних схем. Підзвітність змушує осіб, уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування, та організації бути відповідальними перед громадськістю за свої дії та рішення. Прозорість та підзвітність сприяють підвищенню довіри громадян до уряду, політичних інституцій та громадських організацій. Це допомагає утримати корупцію на низькому рівні та створює сприятливі умови для розвитку суспільства. Крім того, прозорість дозволяє громадянам бути активними учасниками суспільного життя, виявляти корупційні схеми та допомагати у боротьбі з цим явищем. Громадська участь стимулює владні структури до чесного та ефективного управління. Підзвітність і прозорість особливо важливі в умовах воєнного стану, коли питання цільового та ефективного використання бюджетних коштів на потреби оборони та соціальні сфери є ключовим питанням. Отже, підзвітність і прозорість є важливими складовими в протидії корупції, оскільки вони сприяють створенню умов для ефективного контролю, відповідальності та довіри в суспільстві.

Результати соціологічного опитування, проведеного соціологічною службою Центру Разумкова з 23 по 31 травня 2023 року в рамках Програми MATRA, що фінансується Посольством Королівства Нідерландів в Україні, вказують на значний рівень довіри громадян України до певних державних та суспільних інститутів. Проте це опитування також виявило високий рівень недовіри до інших владних структур. Так, було опитано 2020 респондентів віком від 18 років. Теоретична похибка вибірки не перевищує 2,3%. Разом з тим, варто врахувати можливі систематичні відхилення вибірки, спричинені наслідками російської агресії, зокрема, евакуацією мільйонів громадян. Найбільшою довірою користується Збройні Сили України (довіряють 93% опитаних), добровольчі загони (86%), Президент України (83%) та інші державні та громадські організації. З іншого боку, значна кількість респондентів висловила недовіру до судової системи, політичних партій, державного апарату та інших інститутів. Недовіра переважає над довірою до Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК), уряду, Національного антикорупційного бюро (НАБУ) та інших органів [10].

Надзвичайно негативним фактором, безперечно, є низький рівень довіри антикорупційним інституціям, адже саме вони мають стояти на обороні антикорупційних змін та утвердження правових засад. Натомість, вони користуються «антидовірою» громадськості. На нашу думку, недовіра до ключових антикорупційних органів може призвести до загального «підточення» довіри громадян до владних структур. Якщо громадяни вважають, що антикорупційні інституції не здатні ефективно боротися з корупцією, це може порушити легітимність та авторитет держави в очах свого населення. Крім того, недовіра до антикорупційних інституцій може призвести до зростання корупційних ризиків, оскільки відчуття безкарності серед осіб, уповноважених на виконання функцій держави та місцевого самоврядування, може стимулювати їх до корупційних дій. Це може вплинути на всі сфери суспільства, включаючи економіку, політику, та безпеку. У більш загальному баченні, недовіра до антикорупційних інституцій може призвести до втрати ефективності антикорупційних заходів та програм. Якщо громадяни не вірять у здатність цих інституцій до виконання своїх завдань, це може ускладнити їх роботу та обмежити їх можливості боротьби з корупцією.

У цьому контексті важливо врахувати, що ефективність роботи одного антикорупційного органу напряму залежить від інших. Саме тому, «гальмування» роботи одним із них неминуче призводить до зниження ефективності. Крім того,

проблемним питанням лишається і взаємодія між ними, часткове дублювання повноважень та швидкість обміну інформацією.

Друге, корупція призводить до економічних втрат і обмежує економічний розвиток країни. Вона зменшує інвестиції, гальмує інновації, та призводить до нерівності в розподілі багатства. Незаконні угоди та підкуп перешкоджають розвитку підприємництва та підірвуть довіру до ринкових відносин.

Як зауважують E. Spyromitros та M. Panagiotidis [11] існує дві теорії, які пояснюють взаємозв'язок між корупцією та економічним зростанням: «натирати колеса» та «змащувати колеса». Згідно з першою теорією, корупція може негативно вплинути на економічне зростання. Тому, скоротити рівень корупції в регіонах зі сприятливими економічними умовами важко. За теорією «змащувати колеса», корупція може мати позитивний вплив на економічне зростання. Так, корупція сприяє економічному зростанню, не обходить бюрократію та стимулює корумпованих урядовців працювати ефективніше.

Разом із тим багато досліджень все підтвердили негативний вплив корупції на економічне зростання, що підтверджує шкідливість такого впливу. Емпіричні дослідження також показують зв'язок між корупцією та якістю управління та економічним зростанням. Корупція негативно впливає на країну з якісними політичними інститутами. Адже, корупція гальмує економічне зростання в країнах з низьким рівнем управління. Рівень доходу відіграє важливу роль у вивченні впливу державного управління на економічне зростання [11].

На нашу думку, корупція призводить до великої кількості негативних наслідків для економіки, таких як втрата довіри інвесторів, зменшення ефективності управління, сприяння недієздатності та збільшення витрат на урядові програми та послуги. Крім того, вона також спричинює соціальну нерівність та зниження рівня довіри громадян до уряду та інституцій. Отже, існуючі докази не підтверджують твердження про позитивний вплив корупції на економічне зростання. Навпаки, корупція переважно призводить до серйозних негативних наслідків для економічного розвитку країни.

Крім прямого впливу на доступність товарів і послуг в економіці, корупція також опосередковано впливає на довгострокову процентну ставку, оскільки корупційні дії впливають на продуктивність капіталу. Враховуючи, що економіка дорівнює віддачу від факторів виробництва їхній відповідній продуктивності, статистична модель робить висновок про відсоткову ставку за вирахуванням витрат на корупцію, близьку до 25,4% на рік, у середньому для 81 країн. Якщо взяти до уваги наслідки корупції, цей показник зростає до 78,7% у середньому для цих економік. У розвинутих країнах – наприклад, у Швеції, Швейцарії та Новій Зеландії – різниця між процентними ставками зменшується до менше 2%. З іншого боку, у бідних країнах або країнах, що розвиваються, цей розрив є значно ширшим, оскільки індекси сприйняття корупції також вищі. Бразилія є хорошим прикладом цього. Економетрична модель показує довгострокову процентну ставку, близьку до 28,8% річних, у 1998 році, тоді як якби індекс сприйняття корупції був вищим, скажімо, у Данії, процентна ставка становила б 12,7% [12, с. 260].

Саме тому, протидія тіньовій економіці є важливим аспектом боротьби з корупцією, оскільки ці явища часто взаємопов'язані. У цьому контексті розвиток бізнес-середовища, сприяння підприємництву та створення умов для розвитку легальних секторів економіки можуть зменшити інтерес до тіньових операцій. Підвищення свідомості громадян про наслідки участі у тіньовій економіці, а також про їхні права та обов'язки, може зменшити попит на такі операції. Ці заходи мають потенціал знизити рівень тіньової економіки та сприяти боротьбі з корупцією, що сприятиме стабільному економічному розвитку країни

Третє, корупція може мати серйозний вплив на національну безпеку через підтримку злочинних угруповань, нелегальну торгівлю та тероризм. Вона також може сприяти розповсюдженню організованої злочинності, транснаціональному обміну зброєю та іншим небезпечним діям.

Корупція відіграє ключову роль у діяльності організованих злочинних груп. Корупція сприяє проникненню організованих злочинних мереж у всі сектори нашого суспільства, включаючи політику та правоохоронні органи. Це допомагає їм впливати на процеси прийняття рішень на їхню користь. Корупція також допомагає злочинцям мати доступ до привілейованої інформації про загрозливі дії та операції правоохоронних органів. Зв'язок між корупцією та організованою злочинністю все більше привертає увагу, як підкреслюється в нещодавній оцінці загрози серйозної та організованої злочинності Європолу в Європейському Союзі. Оцінка показує, що злочинні мережі в Європі легко пристосовують свої кримінальні операції до злочинного середовища на додаток до поступового використання корупції та зловживання легальними бізнес-структурами для продовження своєї злочинної діяльності. Дві третини злочинців використовують корупцію на регулярній основі. Понад 80% злочинних мереж використовують легальні бізнес-структури. Тому боротьба з корупцією також є пріоритетом у боротьбі з організованою злочинністю та підтриманні рівня безпеки в Європейському Союзі. 14 квітня 2021 року Європейська комісія ухвалила Стратегію Європейського Союзу щодо боротьби з організованою злочинністю на період 2021-2025 років. Стратегія спрямована на боротьбу з організацією та бізнес-моделлю злочинних мереж, цілеспрямовані дії на основних кримінальних ринках і боротьбу з корупцією та фінансовими аспектами організованої злочинності. 12 травня 2021 року Рада прийняла Висновки Ради щодо пріоритетів Європейського Союзу у боротьбі з серйозною та організованою злочинністю для ЕМРАСТ (Європейської багатодисциплінарної платформи проти кримінальних загроз) на період 2022–2025 років, у яких підкреслено зростання використання корупції довготривалими злочинними мережами високого ризику, які підривають верховенство права [13].

На жаль, корупція глибоко вкоренилася в політичній системі України і створила середовище, в якому тероризм може процвітати. За останнє десятиліття Україна зіткнувся з різними формами тероризму. Уряд намагається ефективно боротися з тероризмом, і однією з головних його причин є наявність корупції в системі. Політиків, чиновників та інших чиновників звинувачують у корупції, включаючи розкрадання, «відкати». Вплив корупції був серйозним, що призвело до відсутності підзвітності та прозорості в управлінні. Корупція створила середовище, в якому тероризм може процвітати. Терористичні групи можуть використовувати корумпованих чиновників, щоб отримати доступ до ресурсів і підтримки, полегшуючи для них здійснення атак. Корумповані чиновники можуть закривати очі на терористичну діяльність в обмін на фінансову вигоду чи інші вигоди. Ця змова між терористами та корумпованими чиновниками ускладнила уряду ефективну боротьбу з тероризмом. Корупція, як ми вже наголошували, підірвала громадську довіру до уряду, ускладнюючи уряду отримання підтримки з боку громадськості. Цей брак довіри створив середовище, в якому терористи можуть діяти, не боячись, що про них повідомить громадськість. Корупція також послабила здатність уряду забезпечувати верховенство права, дозволяючи терористам діяти безкарно [14].

Враховуючи 16 Ціль Сталого розвитку Організації Об'єднаних націй, побороти взаємозв'язок між корупцією та тероризмом в Україні важливо для забезпечення національної безпеки та стабільності. Так, Україна повинна співпрацювати з міжнародними партнерами у сфері боротьби з корупцією та тероризмом, обмінюватися інформацією та навичками для ефективного протидії цим загрозам. Важливо проводити

освітні кампанії та просвітницькі заходи серед громадян щодо наслідків корупції та тероризму. Підвищення свідомості громадян може зменшити підтримку цих явищ в суспільстві. Особливо важливим, безперечно, є зміцнення системи контррозвідки та контртероризму, в тому числі розширення повноважень спеціальних служб, допоможе виявляти та припиняти діяльність терористичних груп, які можуть зловживати корупційними зв'язками. Ці заходи мають потенціал побороти взаємозв'язок між корупцією та тероризмом в Україні та зменшити загрозу для національної безпеки.

Висновки

Протидія корупції – це не лише необхідна умова для забезпечення національної безпеки, але й важливий фактор економічного й соціального розвитку країни. Це більше, ніж просто боротьба з виявленими випадками одержання неправомірної вигоди та втручанням у владні процеси; це системний підхід до створення прозорої, справедливої та ефективної системи управління, яка сприятиме стабільності і довірі як в середині країни, так і на міжнародному рівні.

Подолання корупції відкриває шлях до нових можливостей для економічного зростання, інвестиційного привабливості та соціального розвитку. Це сприяє зміцненню національної безпеки, оскільки стабільні та процвітаючі країни менш схильні до внутрішніх конфліктів та зовнішнього впливу. Таким чином, протидія корупції не є лише моральним обов'язком, але й стратегічно важливою складовою національної політики для досягнення стабільності, процвітання та безпеки.

Список використаних джерел

1. Corruption as a Threat to Stability and Peace. URL : https://ti-defence.org/wp-content/uploads/2016/03/2014-01_CorruptionThreatStabilityPeace.pdf (date of appeal: 11.01.2024)
2. Про запобігання корупції : Закон України № 1700-VII від 14 жовтн. 2014 р. Відомості Верховної Ради України. 2014. № 49. стор. 2056
3. Underkuffler L. S. Captured by Evil: The Idea of Corruption. *Duke Law School Faculty Scholarship Series*. 2005. URL : https://scholarship.law.duke.edu/faculty_scholarship/1245 (date of appeal: 11.02.2024)
4. Basabose J.d. The Concept of Corruption. In: Anti-corruption Education and Peacebuilding. *Springer, Cham*. 2019. URL : https://doi.org/10.1007/978-3-030-03365-1_2 (date of appeal: 11.01.2024)
5. Begovic B. *Corruption: concepts, types, causes and consequences*. Digital Library on Democracy. 2005. URL : <https://dld.omeka.net/items/show/2877> (date of appeal: 11.01.2024)
6. Thompson D. F. *Two Concepts of Corruption*. Harvard University Edmond J. Safra Center for Ethics. *Working Papers*. 2013. No. 16. URL : https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2304419
7. (date of appeal: 11.01.2024)
8. Про національну безпеку : Закон України № 2469-VIII від 21 червн. 2018 р. Відомості Верховної Ради України. 2018. № 31. стор. 241
9. Kregar Josip y Katarina Džimbeg. Corruption and the concept of human rights. *Cuadernos Constitucionales de la Cátedra Fadrique Furió Ceriol*. 2008. № 62 (63). P. 187-196.
10. Chirat A., Monnery B. Trust in the fight against political corruption: A survey experiment among citizens and experts. *Economix Working Papers*. 2023. № 11. URL : <https://ideas.repec.org/p/drm/wpaper/2023-11.html> (date of appeal: 11.01.2024)
11. Оцінка громадянами ситуації в країні, довіра до соціальних інститутів, політиків, посадовців та громадських діячів. *Центр Разумкова* : вебсайт. URL :

- <https://razumkov.org.ua/napriamky/sotsiologichni-doslidzhennia/otsinka-gromadianamy-sytuatsii-v-kraini-dovira-do-sotsialnykh-instytutiv-politykiv-posadovtsiv-ta-gromadskykh-diiachiv-traven-2023r>(дата звернення: 11.01.2024)
12. Eleftherios S. Panagiotidis M. The impact of corruption on economic growth in developing countries and a comparative analysis of corruption measurement indicators. *Cogent Economics & Finance*. 2022. № 10. DOI: 10.1080/23322039.2022.2129368 (date of appeal: 11.01.2024)
  13. Simo-Kengne B. D., Bitterhout S. Corruption's effect on BRICS countries' economic growth: a panel data analysis. *Journal of Economics Finance and Administrative Science*. 2023. Vol. 28 No. 56. P. 257-272. <https://doi.org/10.1108/JEFAS-04-2021-0041>
  14. Corruption in organised crime. *European Commission* : website. URL : https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/corruption/corruption-organised-crime_en (date of appeal: 11.01.2024)
  15. Khurshid M. The Link Between Corruption and Terrorism in Pakistan. *LinkedIn* : website. URL : : website. URL : https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/internal-security/corruption/corruption-organised-crime_en (date of appeal: 11.01.2024)